

NOVICE

LETO IV. - št. 38

V KOČEVJU 12. SEPTEBRA 1959

Cena 10 din

Skupna seja odbornikov

4. septembra je bila 15. skupna seja Občinskega zbora in Zbora proizvajalcev ObLO Kočevje. Pregledali so polletno realizacijo plana, sprejeli odlok o ukrepih za racionalno izkoriščanje kmetijskih zemljišč, sprejeli garancijske izjave za KGP, Kemično tovarno, državno posestvo »Snežnik« in druge. Govorili so tudi o zadevah splošnega ljudskega premoženja, o preskrbi z vodo itd. Seja sta se udeležila podpredsednik okraja, Janez Pirnat in sekretar občinskega komiteja ZK, Boris Mikoš.

Na področju občine, posebno v okolici Fare, je precej zamočvirjenih površin, ki se ne dajo obdelovati in so brez vsakega gospodarskega pomena. Na socialističnih posestvih so že podzvelj potrebne ukrepe za čimbolj racionalno izkoriščanje zemlje, s čimer bi se kmetijstvo in živinoreja močno dvignila. Imenovana je bila posebna komisija, ki naj bi preučila vprašanje zamočvirjenih zemljišč v Kolpski dolini. Stopili so v stik z lastniki zamočvirjenih zemljišč, vendar se še niso dokončno sporazumeli, da bi se lahko pričela osuševalna dela. V okolici Fare je 100-120 ha neuporabne zemlje. Na podlagi vseh ugotovitev komisije, so sklenili, da se morajo pričeti melioracijska dela. Lastniki zamočvirjenih travnikov morajo skopati vodne in drenažne jarke in na nekaterih krajih položiti cevi. Na osušenih področjih se mora vpletati kolobar (detelja, pesa, krmne rastline, krompir) ter izvršiti vse agrotehnične ukrepe - globoko oranje, gnojenje itd. Vse grmovje bo treba skrbno razširiti melioracijske jarke in obložiti brezine s travo. Z melioracijskimi deli je treba pričeti že v septembru,

končana pa morajo biti v enem letu. Na ta način bomo lahko dvignili kmetijsko proizvodnjo in dobro izkoristili vse površine.

V nadaljevanju seje so razpravljali tudi o garancijskih izjavah za nekatera podjetja. Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje je zaprosilo za investicijski kredit v višini 13.143.000 din za gradnjo pitališč. Ker pa se v načrtu nastale nekatere spremembe, so sklenili vzeti kredit, za katerega je dal garancijo OLO Ljubljana, za posojilo petih milijonov pa je podal garancijsko izjavo Občinski ljudski odbor. Nadalje so sprejeli garancijsko izjavo za kredit Kemični tovarni (4.073.880 din), za gostilno »Pri Lovcu« 250.000, državnemu posestvu »Snežnik« v Kočevski Reki 819.000 din za nabavo posnemalnika ter 7.896.478 din za adaptacijo hlevov. Svet za gospodarstvo je o teh prošnjah razpravljal in jih sklenil dati ObLO v potrditev.

KGP je zaprosilo, da se ga imenuje za koristnika nekaterih parcel splošnega ljudskega premoženja, ki bi jih potreboval za zamenjavo s privatnimi in tako arondiral svoje površine. ObLO je dal soglasje.

Potrdili so tudi odlok o položajnih plačah uslužbencev veterinarske bolnice v Kočevju. Položajne plače bi morale imeti že lansko leto urejene, vendar so jih uredili šele

sedaj. Pripadajo jim od januarja letos.

Odborniki so potrdili tudi nekatere personalne zadeve. Namesto odbornika Šubica, ki se je preselil, so izvolili Lavriša Jaka, namesto Potisek Marije pa Kozino Janeza iz Tekstilane. Kovačević Matilda je bila razrešena dolžnosti pomočnika ravnatelja na šoli Jožeta Šeška, ker so jo imenovali za ravnatelja na Bračičevi šoli. In vseh 20 šolah so potrdili nove šolske odbore in imenovali tričlanski gradbeni odbor za upravljanje del pri Vajenskem domu. Za v. d. direktorja v »Kleparstvu« so imenovali Ivana Lisca, za upravnika KZ Fara pa Alojza Jurjevčiča.

Zadnja točka dnevnega reda je bilo vprašanje preskrbe z vodo. Potreba po vodi narašča iz dneva v dan, vodovod je pa še vedno isti kot pred vojno. V primeri s predvojnimi leti se je potrošnja vode osemkratno povečala. Število bivalstva se iz leta v leto veča, raste industrija, širi se rudnik. Rudnik je najmočnejša gospodarska veja v občini, vendar ljudje trpe za radi pomanjkanja dobre vode. Nekateri uporabljajo vodo iz Rinže, zato se večkrat pojavljajo trebušne obolenja. Letos, čeprav ni bilo sušnega leta, so morali za kopalnico na rudniku dovažati vodo s kamioni.

Preskrba z vodo, ki je zelo pereča, bo verjetno rešena s priključitvijo na vodovod iz Rakitnice; dokler pa se ne opravi priključitev, se ne splača širiti vodovodno omrežje. Zaenkrat bo treba napeti vse silo, da se zagotovi prebivalstvu na Rudniku voda, vendar bo treba prej še temeljito premisлити in pretehtati vse možnosti.

DO KONCA LETA
ŠE 4 MILIJARDE ZA OBRT

V prvih sedmih mesecih letos so znašale investicije v obrt okrog 3,5 milijarde din, računajo pa, da bodo do konca leta še za 4 milijarde dinarjev. S tem bo petletni program investicij v to panogo izpolnjen, za kakih 75 %, kajti lani in predlanskim je bilo investirano v obrt 11 milijard od 21,5 milijard, kolikor je bilo določeno do leta 1961.

ZAGREBŠKI VELESEJEM

V soboto, 5. septembra, je predsednik republike Tito, odprl 50. jubilejni zagrebški velesejem. Na zagrebškem velesejmu razstavlja 5745 dežel Evrope, Amerike, Azije in Afrike. Zagrebški velesejmi imajo velik pomen za vse naše gospodarstvo.

Na sliki so lončarji v Dolenji vasi pred pečko v kateri sušijo lonce. (Več o lončarjih berite na 3. strani našega lista.)

Razpravljali so o stanovanjski skupnosti

Odborniki obeh zborov Občinskega ljudskega odbora Ribnica so na zadnji seji razpravljali tudi o delu stanovanjske skupnosti v Ribnici. Ker že imajo nekaj uslužnostnih obratov, je nujno, da se ta skupnost ustanovi. O teh stvareh so razpravljali tudi na zboru volivcev v Ribnici. Ljudje želijo, da zaživi stanovanjska skupnost v polnem obsegu. Delovni ljudje, ki so zaposleni v podjetjih, ustanovah ali drugih in jim zato primanjkuje časa, želijo, da bi v okviru stanovanjske skupnosti delovale krpalnica, izposojevalnica gospodinjskih aparatov, šivalnica, pralnica itd.

O novi preureditvi stanovanjske skupnosti v Ribnici je razpravljal tudi svet za stanovanjske zadeve pri ObLO in predlagal sporazumno s sklepom zbora volivcev, da se imenuje iniciativni odbor. Ta bi imel nalogo pripraviti vse potrebno

za nove oblike dela stanovanjske skupnosti.

Na seji so odborniki potrdili predloge zbora volivcev za člane iniciativnega odbora. Odbor šteje 11 članov. Izbrali so najboljše, tako da smo lahko prepričani, da bo iniciativni odbor krepko prijel za delo, da bo stanovanjska skupnost, tako kot je zamišljena, začela z delom v januarju prihodnjega leta.

Količnega pomena so stanovanjske skupnosti, je bilo že veliko zapisano, zato ni potrebno te stvari še posebej tolmačiti.

Začeti bi bilo treba s pripravami za ustanovitev stanovanjskih zadrug, katere bodo nedvomno odigrale pomembno vlogo v merilu komunalnega gospodarstva v občini.

● Britanska vlada je sprejela sklep, da bodo 8. oktobra splošne parlamentarne volitve v državi. Kakor sodijo, so narekovale potrebo po razpisu novih volitev predvsem ugodni mednarodni razvoj in gospodarska stabilnost v deželi. Konservativci in laburisti pričakujejo zmago na volitvah. Konservativna stranka je sedaj na oblasti. Ali bodo premagali laburisti konservativce? Težko je reči, katera od obeh vodilnih strank bo zmagala, vendar imajo konservativci po dosežanih izledih več upanja na zmago. Končno pa počakajmo, kaj bo prinesel 8. oktober.

● V Jugoslaviji sta se mudila na uradnem obisku podpredsednik grške vlade Kanelopolos in minister za trgovino Dertilis. Goste iz Grčije je sprejel tudi predsednik republike Tito. Po odhodu z Brionov so odpotovali na obisk v Slovenijo.

● V glavnem mestu Norveške, v Oslu, je bil podpisan program o kulturnem sodelovanju med Norveško in Jugoslavijo. Program je bil pripravljen na podlagi kulturne konvencije med obema deželama. Če primerjamo dosedanje programe o kulturnem sodelovanju med našo deželo in Norveško, vidimo, da odloča nov program znatno razširitev.

● Položaj v Laosu in okoli njega, postaja vedno bolj zapleten. Na prošnjo laoske vlade, naj pošljejo v Laos čete Združenih narodov, se je sestel Varnostni svet. Brez dvoma imajo v zadevi Laos svoje prste tudi temne sile, ki jim ni po volji mir v tem delu sveta.

● Pred atomskimi poizkusi v Sahari, se protesti vedno bolj množijo. Tako so pred kratkim predstavniki političnih strank iz Zahodne Afrike objavili sporočilo, v katerem podpirajo azijske in afriške narode v boju za preprečitev francoskih atomskih poskusov v Sahari. Protestirali so tudi drugje. V Kairu je proti francoskim načrtom, da bodo preizkušali atomske bombe v Sahari, protestiralo 100.000 ljudi. Afriške narode je v njihovem boju podprla tudi svetovna sindikalna federacija.

● V francoski vladi so nastala ostra nasprotja zaradi razdelitev proračunskih sredstev. Zaradi velikih izdatkov za vojno v Alžiriji je namreč ogrožena vrsta drugih pomembnih postavk državnega proračuna. Zaradi tega je bila sklicana izredna seja francoske vlade. Osnutek novega francoskega proračuna uradno še ni bil objavljen, toda zahteve posameznih ministrov po večjih kreditih, zlasti za operacije v Alžiriji, so že izzvale spopade v vladi.

● V Varšavi, na konferenci, na kateri je nad 200 znanstvenikov iz 30 držav, so razpravljali o širši uporabi radioaktivnega žarčenja v industriji, zlasti v kemičnih procesih. To konferenco je na povabilo poljske vlade organizirala mednarodna agencija za atomsko energijo.

● V Amanu se je nadaljevala razprava proti 17 bivšim oficirjem jordanke vojske in enemu civilistu. Obtoženi so bili, da so kovali zaroto proti varnosti države. Razen generala Kasima, ki je krivdo priznal in prosil kralja za milost, so vsi ostali obtoženci zanikali krivdo.

● V Kairu so podpisali splošni sporazum med Sovjetsko zvezo in Združeno arabsko republiko o tehnični pomoči in dobavi opreme za zgraditev Asuanskega jezusa v prvi fazi. V Kairo bo prišlo tudi 84 sovjetskih strokovnjakov. Z gradnjo Asuanskega jezusa naj bi začeli predvidoma sredi decembra.

● Na Bledu se je preteklo nedeljo začel šahovski turnir kandidatov za svetovno prvenstvo. Jugoslavijo zastopa državni šahovski prvak Gligorič. Našemu predstavniku želimo kar največ uspehov v težki borbi z najboljšimi šahisti

NAS KOMENTAR

NOVI POTROŠNIŠKI SVETI

Pri Zveznem Izvršnem svetu so pripravili načrt uredbe, ki bo potrošniške svete v osnovi spremenila. Novost bo med drugim v tem, da bi namesto organov družbenega nadzorstva za posamezne ločene trgovske enote, odslej delovali potrošniški sveti za več trgovskih organizacij skupaj. Tako naj bi bili takšni potrošniški sveti družbeni organi. Z njihovo pomočjo bi prišla do izraza skrb družbe za razvoj in napredek trgovin in trgovske mreže.

Omeniti je treba, da bi potrošniški sveti delovali v dveh smereh: proti organom oblasti in občine z ene, proti trgovskim organizacijam na svojem območju z druge strani. Kakor predvideva načrt nove uredbe, naj bi bil delokrog potrošniškega sveta območje ene stanovanjske skupnosti. Prav tako bi obstojali tudi potrošniški sveti za posamezne trgovske organizacije. Njihova naloga naj bi bila, da bi skrbeli za napredek tiste dejavnosti trgovine, za katero so bili ustanovljeni.

Nova uredba govori tudi o razširitvi teh svetov tudi na gostinstvo. Potrošniške svete bi lahko ustanovili za posamezne gostinske gospodarske organizacije, delavsko-uslužbene restavracije, servise za družbeno prehrano itd. Tako bi lahko potrošniški sveti posameznih gospodarskih skupnosti delovali sočasno za trgovino in gostinstvo, ker zato obstojajo možnosti.

Te novosti so potrebne zato, da se oblike dela potrošniških svetov razvijajo, predvsem pa je potrebno opraviti temeljite spremembe prvotne oblike, pristojnosti in dolžnosti, ki so že zastarele.

Nekatere pristojnosti, ki so bile prenesene na potrošniške svete iz organov delavskega samoupravljanja, so slabo delovale na dejavnost potrošniških svetov, predvsem tistih, ki niso bili dovolj sposobni in razgledani, da bi razpravljali o tem.

Več stvari je bilo, ki so vplivale, da potrošniški sveti niso mogli biti učinkoviti in so tako marsikje ostali le na papirju. Za to so pri ZIS pripravili načrt nove uredbe, ki naj bi potrošniške svete precej spremenila. Brez dvoma bo nova uredba pozitivno delovala na uspešnejše delo potrošniških svetov v novih oblikah v bodoče.

Problemi šolstva v kočevski občini

Šolska vrata so se odprla v naših šolah, z njimi pa tudi vprašanja kolikor jih nismo zadovoljivo rešili pred začetkom šolskega pouka. Spregovimo najprej o tem, kako je s kadrovskimi vprašanji na šolah v kočevski občini? Učiteljev primanjkuje v Stari cerkvi dva, na osemletki »Jožeta Šeška« dva, na Bračičevi eden, po enega učitelja rabijo tudi v Željnah, Kočevski Reki, Banja loki in Fari.

K temu moramo prišteti še pomanjkanje vzgojiteljev in otroških vrtcih: Kočevju 2, Kočevski Reki 1. S pričetkom novega šolskega leta sta bila v okviru stanovanjske skupnosti v Kočevju in Rudniku ustanovljena otroška vrtca. Tu rabijo sedaj vzgojitelje - v Kočevju 2, na Rudniku pa 1. Tudi v Dijaških domovih primanjkuje vzgojiteljev; v Kočevju bi potrebovali 2, v Fari 1 ter v Vajenskem domu v Kočevju enega.

Število šolarjev raste iz leta v leto. To se posebno občuti v Kočevju. Število šoloobveznih otrok se je povečalo za okrog 100. Zato so morali na Šeškovi in Bračičevi šoli odpreti po eno novo učilnico. Šeškova šola je dobila za nov oddelek prostor v mali dvorani za Komitejem, Bračičeva pa v preurejenem prostoru v Dijaškem domu. Dve novi učilnici in novi peti razred sta dobili šoli v Livoldu in Stari cerkvi. S tem so se šole v Kočevju vsaj delno razbremenile (za 75 otrok).

Urejeno je tudi vprašanje prevoza otrok iz oddaljenih krajev na osemletke v Kočevju; sedaj se vsi učenci višjih razredov iz Kočevske Reke, Stalcarjev in Borovca vozijo z avtobusom v šolo v Kočevje.

Šole v kočevski občini so, razen treh izjem, začele z rednim poukom 5. septembra, šoli v Livoldu in Starem logu sta bili odprti 10. septembra, v Predgradu pa bodo začeli s poukom 15. septembra.

Letos obiskuje osnovno šolo okrog 2350 otrok (točno število še ni znano, ker niso vse šole še dostavile podatkov), od tega v osemletnih šolah okrog 1560, ostali pa v nižje organiziranih šolah. Vseh šol v občini je 20, poleg teh pa še gimnazija, 5 otroških vrtcev, 1 vajenška šola, 1 vajenski dom in dva dijaška domova.

Občina, kolikor ima pač razpoložljivih sredstev, skrbi za obnovo šol. Tako je bilo porabljeno za adaptacijo šol v Livoldu, Stari cerkvi in Željnah 5.400.000 din. Potrebe so zelo velike tudi po drugih šolah, vendar primanjkuje finančnih sredstev...

Ze v uvodu smo govorili o pomanjkanju učiteljskega kadra. Občina skuša rešiti to vprašanje s štipendiranjem učiteljskih kandidatov. Sedaj jih štipendirajo 28, ki so še v nižjih letnikih. Šele drugo leto bo prišlo na šole 6 novih učiteljskih moči, ki jih štipendira občina. Naj omenimo, da štipendira občina tudi 3 učitelje na višji pedagoški šoli ter ostalih 19 študentov in dijakov na višjih in srednjih strokovnih šolah, predvsem za zdravstveno prosvetno službo.

Šola za odrasle naj bi se začela

Združitev občinskih komitejev ZK

Dobrepoljska občina je zelo majhna, poleg tega pa je še brez pomembnejše industrije kjer bi se ljudje lahko zaposlili. Zato ni čudno, če so mladi ljudje odhajali od doma za kruhom v druge kraje.

Takih majhnih in gospodarsko nerentabilnih občin so jih že po vsej Sloveniji veliko ukiniti in jih pripojiti večjim občinam. V zadnjem času so se pričeli tudi razgovori o priključitvi dobrepoljske občine h grosupljski. V okviru večje in močnejše občine bo ver-

jetno tudi dobrepoljskim krajem omogočen hitrejši razvoj.

V avgustu so se v Grosuplju zbrali predstavniki občinskih komitejev ZK obeh občin in se pogovorili o združitvi. Ze v septembru so se združili komiteji, celotno vodstvo občine pa se je priključilo h Grosuplju šele po novem letu.

H Grosuplju se bo priključil večji del občine; predel Strug, ki predstavlja nekako tretjino občine, pa se bo združil s kočevsko občino. O tem so že govorili na sestankih v Strugah in ljudje so se enoglasno izrekli za Kočevje. Prebivalci Strug že sami bolj gravitirajo h Kočevju, a tudi bliže bodo imeli kot v Grosuplju.

VREME

Od 13. septembra dalje bo 2 do 3 dni deževje, z močno ohladitvijo. V nadaljnjem bo postopno topleje. V jasnih nočeh bo nevarnost slane; pozneje topleje.

B. B.

Zunanjepolitični komentar

V ATLANTSKI ZVEZI

Zarometi mednarodnega življenja, političnih krogov in svetovne javnosti so bili zadnji čas usmerjeni v razgovore ameriškega predsednika z najbolj pomembnimi zahodnoevropskimi državnički. — Toda ob robu letih so potekala mnoga srečanja, ki jim sicer opazovalci niso pripisovali posebne važnosti, a so vendarle dajali značilno obeležje sedanjim mednarodnim dogodkom. Tako je Eisenhower sprejel nekatere funkcije Atlantske zveze, razen tega tudi italijanskega predsednika vlade Segnija in ministra za zunanje zadeve Pello. Oba državnik sta bila tudi gosta francoskega predsednika vlade in zunanjega ministra. Hkrati je bila zanimiva novica, da je ameriški predsednik sprejel — še v Londonu — španskega zunanjega ministra Caltello in da se je leta mudl v Parizu tudi v dne, ko je Eisenhower vodil pariške razgovore.

Za funkcionarje Atlantske zveze je bilo posebej zanimivo, da jim je ameriški predsednik posvetil malo več pozornosti kakor navadno. Že dalj časa so namreč v tej organizaciji prihajale na dan pritožbe, češ da večina članic niti ne dobiva obvestil o akcijah in namerah, ki se jih velike države lotevajo v okviru Atlantske zveze in posredno ali neposredno zadevajo — če že ne vse, pa vsaj večino članic. Zda pa, ko je prišla iz Amerike nenadna odločitev za dvogovor Sovjetska zveza—Združene države Amerike, je bilo očito, da so bile članice Atlantske zveze hudo zaskrbljene, da ne bi bile morda prizadete njihove notranje koristi, ali z drugimi besedami: povedano, da velike države ne bi dozelele sporazumov na račun srednjih in majhnih držav, ki vedrjo v okviru omenjene zahodne blokavske organizacije.

Posebej je treba omeniti razgovore ameriškega predsednika z obema predstavnikoma italijanske vlade. Predsednik vlade in zunanji minister sta sicer odgovorila v Parizu s tako imenovano "linijo nepopustljivosti", se prav, da sta odšla z namenom vztrajati pri starih načelih atlantske politike; toda med ministri je bilo precej takih, ki so zahtevali hitro prilagoditev novemu položaju. To so bili predvsem predstavniki skupine demokrstianov, ki se zbirajo okoli predsednika Gronchija in že dalj časa zahtevajo večjo prožnost glede odnosov Vzhod—Zahod.

Med značilnimi drobnimi dogodki ob Eisenhowerjevem potovanju po Zahodni Evropi je bil tudi obisk španskega ministra v Londonu in v Parizu ter še posebej njegov razgovor z ameriškim predsednikom. Britanska javnost je bivanje Fernanda Castiela v svoji prestolnici sprejela z očitnim odporom, toda ZDA ima v Španiji važna letalska in pomorska oporišča. Razen tega je verjetno Franco spet poskušal napegljati vodo na svoj mlin — da bi namreč nekoliko ugledil pot, po kateri bi rad privozil v Atlantsko zvezo.

Tako nastaja vprašanje, kakšne značilnosti pripisovati tem obrobim obiskom in razgovorom? Odgovor nato so lahko samo predvidevanja, da si nekateri zahodni zavezniki skušajo po svoje zavarovati koristi. Toda povzdigovanje "linije nepopustljivosti" in kovanje zavezništva s skrajneži lahko le škoduje prizadevanjem, ki pripravljajo pot vrhunskim razgovorom in z njimi vred pomiriti v svetu. Jelo Turk

PETER ŠOBAR

Starši v mestu, kjer sta zaposlena oba roditelja, stalno pritiskajo na ravnateljke šol, da bi se njih otroci, ki obiskujejo nižje razrede, lahko vpisali v dopoldanske vzgojne ustanove. To je nemogoče, ker bo učilnic komaj dovolj za dijake višjih razredov. Teh dijakov se ne more deliti ker se le-teh ne more zaposlevati ves dan, zlasti, ker so vezani na pouk v štirih zavodih.

V Kočevski Reki bo ustanovljena štiriodelna šola s prvimi štirimi razredi. V to šolo bodo vključeni učenci šol iz Stalcarjev in Borovca. Te otroke bo prevažal avtobus. Ker bo vozil skozi Banjo Loko, Brigo, Kaptol, imajo lepo priložnost tudi otroci teh vasi, ter morda še ostalih, ki so v bližini, da pošljejo otroke v Kočevsko Reko. Otroke višjih razredov bo pa v avtobusih iz teh šol na osemletno šolo v Kočevje. Državno posestvo »Snežnik« v Kočevski Reki je pokazalo vse razumevanje in je njegova zasluga, da si bodo dijaki teh predelov lahko priborili popolno osemletno šolo.

Se vedno ostane odprto vprašanje šole v Predgradu. Kljub vsemu bo morala v tej dolini zrasti bodisi popolna ali nepopolna osemletna šola. To so zahteve splošnega

U Kopoljah pri živinorejcih

»Vsa bodočnost našega gospodarstva sloni na živinorejci,« mi je dejal tov. Muster, upravnik KZ Videm-Dobrepolje. »Obdelovalna zemlja je bolj slaba in nam ne more dati tistega, kar pričakujemo, medtem ko je v naših krajih veliko lepih travnikov in senožiht, ki dajejo dobro seno. Kot veste, so naši kmetje znani kot odlični živinorejci, posebno v Kopoljah. Tudi zadržba pa pričela graditi velik hlev za 200 glav živine...«

»Tovariš upravnik, rad bi obiskal nekaj najboljših živinorejcev v Kopoljah. Bi mi lahko našli tri, štiri?«

Pomolčal je, stopil k nekaj tednov staremu junčku, ga počeljal za ušesi in ga pobožal pod brado. Mali mu je položil glavo na roko in imel sem občutek, da njegove velike oči govore: »Nikar me ne prodaj...«

»Veste, če človek nima živine rad, ne bo nikoli dober živinorejec. Z živino moraš žutiti in jo razumeti, skrbeti zanjo in se včasih pogovoriti z njo... Jaz se že vse življenje ukvarjam s tem in kadar prodajam kravo ali tele, mi je pri srcu kar tesno... Včasih imam občutek, da prodajam del sebe... Tolažim se s tem, da bom kmalu

»Civ, civ...« se je oglasilo v pregraji za nami. »To so pa naše račke, japonske pasme. Dobili smo jih s sejma v Novem Sadu... Pravijo, da je njihovo meso zelo dobro?«

Moral je zopet na delo: polje čaka, otava se suši in še je treba nekaj pokositi... zato ga nisem dalj zadrževal. Odooravil sem se še k drugemu Adamiču, po domače Lkanovemu. Tudi tu je bil doma samo sin-invalid:

»Pri nas imamo pet krav in šest telet. To je sama plemenska živina. Sploh bi v Kopoljah dobili zelo težko druge pasme. Naše krave imajo zelo star rodovnik, mislim, da še izpred trideset let, 1928. leta so v vas prišle prve metafonke iz Švice... Pri navadni krmil dajo krave od 3500—4000 litrov mleka letno. Na tekmovanju smo bili pred dvema letoma z dvema, ki sta skupno dali okrog 8700 litrov...«

Naša reportaža — Naša reportaža

»Lahko poiščete Adamiča, Babiča, Jožeta Novaka, pa še koga. Videli boste, da so dobri kmetje, ki ljubijo živino...«

Z Vidma v Kopolje je slabih pet kilometrov. Ravna cesta se je veselo vila med polji in travniki. Ljudje so hiteli s pospravljanjem pridelkov, kajti nihče ne ve, kakšno bo vreme jutri...
Kopolje... Velika vas, čez sto hiš. Na obeh straneh ceste se belijo domačije, druge za njimi pa se stiskajo v naročje sadovnjakov. Dalje za njimi se širijo polja in travniki...
Gospodarja Babiča, po domače Žerina, nisem dolgo iskal. Njegov dom stoji tik ob cesti. To je trden gospodar in dober živinorejec, ki se spozna na živino.

zopet vzredil drugo žival...«
Zapeljal sem se še k Adamiču. Hiša čeni sredi sadovnjaka in prav do nje se stegujejo koruzna polja. Doma je bil samo sin, ki mi je rad razkazal živino... Adamičevi imajo štiri krave, tri telice in tri bikke. Hlev je vzorno urejen in prostoren. Ko sem vstopil, se je dvignil najmlajši član, nekaj dni star junček in me očitajoče pogledal čes, kaj ga motim pri zaluzenem počitku. Bil je še ves otmotičen in šibke noge so se kar tresle pod njim, zato se je zopet vlegel in se za nas sploh ni več zmenil.

»Kako da ne? Mene, bralce pa tudi, zanima, zakaj je pri vas živina tako lepa in daje toliko mleka...«
»Tako no, delamo... Tudi za živinorejca mora človek imeti posluh in veliko dobre volje... Zdaj imam samo dve kravi in štiri teleta... Pa stopiva v hlev, boste videli...«

Hlev je lepo urejen, čist, pa tudi živina se kar svetli. V predelku v kotu je stal rejen konj, na drugi strani pa dve kravi. Videlo se je, da je živina v dobrih rokah.

»Pred dvema letoma je v molznem tekmovanju sodelovala tudi tale krava, in če verjamete ali ne, imela je 7800 litrov mleka v enem letu. Že večkrat so jo hoteli kupiti, pa je oče ne da od hiše za nobeno ceno. Oče ima rad živino in skrbi zanjo, posebno za mlado...«
»Kako pa prodajate spitano živino?«
»Najprej sklenemo z zadrugo pogodbo, največ za mlado živino, ki jo pitamo šest mesecev. Ko je stara pol leta, jo zadruga odkupi... Tudi travnike smo letos gnojili s sodelovanju z zadrugo; veliko kmetov, da je tega načina že oprjeljo. Pri nas smo najprej pognojili s hlevskim gnojem, nato pa še z umetnim. Trava je bila takšna kot že dolgo let ne...«

»Vi ste še mlad... verjetno ste med mladimi zadržniki?«
»Sem ja, toda zdaj trenutno bolj malo delamo... Ja, zadnji čas je. Sicer pa to veste, da smo imeli v Dobrepolju tekmovanje koscev in grabljic...«

Predsednika kmetijske zadruge Struge, tov. Pugla, sem že v zgodnjih jutranjih urah dobil na delovišču, kjer gradijo nov hlev. Kar tam sem se pozanimal, kako kmetujejo v njihovih krajih. Italijanske pšenice so posejali samo 6 hektarov in je kar dobro obrodila v primeri z domačo. Največji pridelek je bil 21 stotov na ha. Tudi krompir, pravijo, je zelo dober (na enem hektaru so namreč posadili novo seme, ki je dalo 23—24 stotov pri-

»Je bilo letos dovolj sena?«
»Se preveč! Marsikdo ni utegnil pospraviti vse otave, ponekod pa je ostalo še seno. Temu je krivo precej tudi slabo vreme... Živino krmim samo s senom in otavo, kar pač pridelam, Predlanskim, ko je bilo tisto tekmovanje, sem jim dajal tudi močna krmila. Dobro je tudi, če senu včasih primešam nekoliko slame...«

»Slišal sem, da ponekod pitajo krave s krompirjem; po tem se zredijo in tudi več mleka dajo.«
»Drži, vendar tega pri nas ne delamo. Če bi dal kravi dnevno pet kg krompirja, bi dala dva litra več mleka...«

»Kako pa je, kadar gre živina v prodajo? Vam je kaj tesno pri srcu?«

Preskrba z ribami v Kočevju

Morske in sladkovodne ribe so dragoceno živilo vsakodnevne ljudske prehrane in bi jih morali večkrat jesti. Obstoj določena razlika med mesom morskih in sladkovodnih rib, vendar ne tako velika, kakor se večkrat misli.

Ribje meso je dokaj bogato na beljakovinah in drugih hranljivih snoveh.

Mnogokrat se priporoča ribje meso zlasti ljudem, ki trpe na krvnem pritisku, ljudem, ki so prestali ali

Pogodbeno sodelovanje v Strugah

Predsednika kmetijske zadruge Struge, tov. Pugla, sem že v zgodnjih jutranjih urah dobil na delovišču, kjer gradijo nov hlev. Kar tam sem se pozanimal, kako kmetujejo v njihovih krajih. Italijanske pšenice so posejali samo 6 hektarov in je kar dobro obrodila v primeri z domačo. Največji pridelek je bil 21 stotov na ha. Tudi krompir, pravijo, je zelo dober (na enem hektaru so namreč posadili novo seme, ki je dalo 23—24 stotov pri-

S tekme koscev v Dobrepolju

Šolstvo je skrb vse družbe!

zakona o šolstvu. Popolnoma bi ne zaprli šole v Predgradu, toda treba je najti kompromis v toliko, da bodo imeli prebivalci te doline možnost pridobiti osemletno izobrazbo. Ne drži dejstvo, da so danes starši s tako zaostalo šolsko mrežo zadovoljni. Otroci bodo zrasti in ko se bodo hoteli vključiti v poklic, bodo čutili vse breme zaostalih misljen svojih staršev. Prva naloga Sveta za prosveto, množičnih organizacij in obeh občinskih ljudskih odborov segajočih v Poljansko dolino je, da se v vprašanje pravilno reši v zadovoljstvo vsega prebivalstva. Rešiti bo treba tudi vprašanje vključevanja otrok Kolpske doline v osemletno šolo v Parli. Tudi tu ne bo druge rečitve, kakor da se šole združijo, otroci višjih razredov pa se v celoti vozijo v Faro.

Za vzdrževanje šol moramo priznati, da so bili letošnji proračuni šol zelo skopi. Nobena šola ni dobila sredstva, ki jih je predvidel njihov šolski odbor. Upoštevati pa moramo da je bil družbeni plan celotne občine znižan. Kljub temu je

ObLO upošteval potrebe šol in največji del proračuna namenil šolam. Ne samo prosveta, tudi ostale dejavnosti so zaradi tega močno prikrajšane.

Šolam so lahko v veliko pomoč družbene in gospodarske organizacije ter roditelji sami. Šole se morajo povezati z vsemi činitelji svojega šolskega okoliša in zbrati svoja sredstva, da se pomaga pri vsaj delu. Šolski odbori so v njihovem delu. Šolski odbori so v preteklem letu odigrali pomembno vlogo pri vstopu šol. Rešujejo že celotno problematiko ne samo materialno temveč tudi vzgojno. Šolski odbori so na svojem teritoriju upoštevali. Svoje odgovorne vloge pa naj bi se še bolj zavedali. Njihove pravice in dolžnosti so velike. Mandatna doba prvim šolskim odborom je potekala, zato bodo letos izvolili nove.

Na šolah so uspešno delale tudi mladinske organizacije. Na vseh šolah imajo pionirske organizacije. Ta organizacija je na podeželskih šolah navezana izključno na pomoč učitelja. Delo pionirjev je predvsem vezano na delo v krožkih.

Tudi na osemletnih šolah se delo s pionirji razvija v glavnem z učiteljevo pomočjo. Je pa nekoliko boljše, ker je več učiteljev in pomagajo po svojem nagnjenju in interesu. Močno se čuti pomanjkanje ljudske tehnike.

Ob koncu šolskega leta so bile po šolah zaključne konference. To je pomenilo nekaj novega. Udeležili so se jih tudi roditelji, šolski odbor, zastopniki družbenih in političnih organizacij, gospodarskih ustanov in učencev. Šole so poročale o celotnem delu šole v preteklem letu ter probleme in načine, kako so jih reševali. Naredili so tudi program dela za novo šolsko leto. Učenci šol so organizirali šolske razstave ter brali svoja dela.

V jubilejnem letu 40-letnice ZKJ in SKOJ so se tudi naše šole do stojno vključile v praznovanje. Vključene so bile vse šole. Večinoma so posvetile obletnici naše Partije in SKOJ svoje redne proslave. Organizirale so tudi proslave za 20. april, za Praznik dela — 1. maj izključno. Potrebno bi bilo, da se obletnic ustanovitev OF, v okviru stanovanskih skupnosti Obiskali so zgodovinske kraje iz

časa NOV in zgodovinske kraje iz časa borbe in de Partije.

Izvedena je bila sistematičnejša delovnih mest na šolah. Predvideno je, koliko učiteljev bo imela v bodoče posamezna šola. Seveda bo to odvisno tudi od tega, koliko bo na razpolago učiteljsva. Po vseh izgleh bomo imeli še nekaj let težave. Najhujše je, da ne bomo pri 27 štipendistih dobili letos niti ene učne moči. Vsi so namreč v nižjih razredih. Vsekakor pa bi bilo treba znati šteti število učencev v oddelkih osemletnih šol, drugače bodo naše osemletne šole tudi pri najboljših učiteljih kvalitativno zaostajale.

Z novim šolskim letom bomo morali začeti z izobraževanjem odraslih. Zahteve po popolni osemletni šoli so danes postavljene na vseh področjih in službenih mestih. V začetku je bilo za šole precej interesov, kasneje pa je to popustilo. Prav bi bilo, da bi obiskovalo šolo čim več ljudi.

V predšolskih ustanovah, vrtcih, ki delujejo na Rudniku in v mestu Kočevju, so vključeni predvsem otroci zaposlenih staršev. Je pa še veliko staršev, ki želijo vpisati svoje otroke v vrtec. Pri sedanjih zmogljivosti predšolskih ustanov je to izključeno. Potrebno bi bilo, da se v okviru stanovanskih skupnosti organizira posebne vrtece ali vsaj

dnevna zavetišča, kjer bi bili otroci preskrbljeni tisti čas, ko so starši v službi. Zlasti je nujna potreba po zavetiščih tudi za šolske otroke. Ni izgledov, da bi mogli učenci nižjih razredov obiskovati šolo dopoldne, a vendar otroci ne bodo mogli biti doma prepričani sami sebi, če so starši ta čas odsotni.

Tu so zapopadna osnovna vprašanja našega prosvetnega dela z mladino v šolah, ki bi jih lahko strnili v naslednjem:

Z reformo šole naj postanejo šole učilnice mladih ljudi, kjer naj otroci spoznavajo družbeno politični značaj naše socialistične domovine; prosvetni delavci naj delo šole povežejo s krajevnimi družbenimi organizacijami in se tudi sami vključijo v njihovo delo;

člani ZK, SZDL, kmetijskih združenj in sindikalnih organizacij, naj pomagajo aktivno reševati vprašanja naših šol, da bodo otroci pridobili čimveč znanja;

osemletkam je treba zagotoviti materialna sredstva za delavnice za tehnični pouk;

vprašanje šolstva naj obstaja navadno organizacije ZK in ostale družbene organizacije ter delavski kolektivi.

Konec

OB ROBU

Bukovec in Sterle najboljša!

OTROKOVO ZAUPANJE

Otrok ljubi svoje starše in jih spoštuje. Nič bolj ne omaja zaupanja in ne zbija cene, ki jo imajo starši v otrokovih očeh, če od njega zahtevajo drobne, vsakdanje laži. Večne pripombe »bodi resnicoljuben — nikoli ne smeš lagati itd.« povzročajo tudi nemalo zmešnjavo v glavicah predšolskega otroka, če mati na drugi strani navaja otroka na tako imenovane »dolžnostne laži« ali »laži v zadregi«. Otroku n. pr. ve, koliko je star, toda v avtobusu ali vlaku se mora napraviti mlajšega (zaradi znižane voznje). Mati se njegovi drobnosti laži še zmagoslavno nasmehne. Ali: starša imata važno delo ali nemara obisk in ne želita, da bi ju kdo motil. Ko pozvonil zvonček, je malčič tjažek narejen, da gre odpirat. Mati mu pošepne na uho — »reci, da ni nikogar doma...« Otrok sicer uboga svoje starše, vendar se mu v mali glavicici le mešajo pojmi o strogi resnicoljubnosti in dovoljenih lažeh. Take in slične laži so za otroka boleče in nas v njegovih očeh ponižujejo, kajti otrok navadno gleda v svojih starših vzorec in junake. Starši tudi večkrat radi prelomijo objube, ki so jih dali otroku. Če se je otrok v neki stvari zelo potrudil in premagal velike težave, smo mu za nagrado objubili lepo knjigo, izlet ali morda kako večje darilce. Ko pa je bilo treba objubo izpolniti, smo prelomili objubo in že našli kak izgovor, ki naj bi otroka pomiril. Potolžili smo se s tem, da bosta otrokovo razočaranje in žalost le hipna in da bo čez čas na našo objubo pozabil. Kako malo poznamo otroka, če tako sodimo! In najbolj smo škodili sebi, ko smo omajali otrokovo vero in zaupanje v nas. Preden otroku kaj objubimo, dobro premislimo, ali bomo objubo lahko izpolnili, sicer je bolje, da ničesar ne objubimo. Zavedati se moramo, da so neizpolnjene objube pogrebci zaupanja.

Se huje pa je, kadar prelomimo objubo, ki smo jo dali otroku, ko nam je zaupal svojo skrivnost. Morda za starše ta »skrivnost« ni bila tako važna, toda za otroka je bila velika. Ko je potem prišel k nam obisk, smo »skrivnost« našega malčka povedali vsem, ker se je nam zdelo to imenitno. Pri tem pa smo prezrli in prepozno spoznali, kako napak smo ravnali in kako globoko smo ranili otrokovo tenkočutnost. V takem primeru potem starši pač zaman čakajo, da bi jim otrok še kaj zaupal.

Večkrat se tudi zgodi, da se otrok v silni boli, ko so ga tovariši sramotili, žalili in podcenjevali, za teče k staršem po pomoč. Razumni starši, ki so dobri vzgojitelji, ga bodo znali poslušati, pa tudi potolažiti. Drugi starši pa, ki nimajo nikoli dovolj časa za otrokove tečgobe, se mu bodo morda še sami smejali, ne da bi presodili, kaj je na stvari. Kako bodo takih starših pozneje nekoč zaman želeli, da bi njihov otrok v svojih težkih trenutkih hodil k njim po tolažbo!

Vsak otrok čuti v sebi potrebo po ljubezni, varstvu, priznanju in razumevanju. Zato se zaupno obrača k staršem, ker pričakuje od njih zaščite, razumevanja in pomoči. To tra« tako dolgo, dokler otrok čuti, da bo brez straha lahko potožil svoje težave in skrbi, ki ga tarejo in teže. Te skrbi in težave so pri majhnem otroku neznatne in nevažne. Toda sčasoma postanejo večje, važnejše, lahko celo odločilne in usodne. Zato je važno, da ne zapravimo otrokovega zaupanja. In da si ohranimo otrokovo zaupanje, ni potreben poseben čas, temveč le dober posluš in njegove težave, pravi takt pri obravnavanju njegovih skrbi, skrajna pravičnost in mnogo potrpežljivosti.

Otroci, ki svojim staršem zaupajo, so sproščeni, vedri, odkriti, pogumni in resnicoljubni. Pošteni so do samega sebe in drugih. To pa so lastnosti, ki jih danes želimo privzgojiti našim otrokom.

PREKLIC

Preključujem besede ki sem jih izrekel 30. junija 1959 v Šalki vasi v hiši št. 36 o Letnar Antonu in izjavljam, da ne neresnične. Zasebno tožilcu Letnar Antonu se zahvaljujem, ker je odstopil od tožbe.

Zansky Franc, rudar, Kočevje, Ljubljanska c. 22.

6. IX. 1959 so bile v Sentvidu pri Stični cestne hitrostne krožne motordirke. Prireditve so se razen večnega števila tekmovalcev matičnega društva, udeležili tudi povabljeni tekmovalci ostalih AMD Slovenije.

Od AMD Kočevje sta se dirke udeležila Bukovec Janez in Sterle Leopold z motorjem TOMOS SGS 250 ccm.

Tekmovalna proga je bila v celoti makadamska z velikim številom ostrih zavojev in izredno ozka. Dolžina enega kroga je znašala 3000 m. V vseh kategorijah, razen mopedov, so vozili po tri kroge.

V dopoldanskih urah je bil uradni trening. Ze na treningu se je pokazalo, da je proga zahtevna in konkurenca zelo močna. Bukovec in prav tako Sterle sta na treningu imela majhno smolo. Motor jima ni takoj vžgal in sta s tem zgubila dragocene sekunde in tako dobila zadnja štartna mesta. Prireditelj je imel za absolutne favorite dva domača tekmovalca na specialnih motorjih BMW. Na sami dirki pa je že v razredu do 250 ccm Janez Bukovec pripravil presenečenje gledalcem in prireditelju.

Takoj ko je štarter zamahnil z zastavo, je Bukovec z odličnim štartom planil iz zadnjega štartnega mesta na čelo. Z zelo sigurno, elegantno in hitro vožnjo si je že v prvem krogu zagotovil leonaskok. Gledalci so ga burno vzpod-

bujali. V tem je že pričel povečevati tempo vožnje. Skozi cilj je pridrvel prvi. Po zvočnikih je bilo objavljeno, da je Janez Bukovec, najmlajši tekmovalac (18 let) današnjega tekmovanja, porušil absolutni rekord proge, ki ga je imel dosedaj Bivic Mirko oz. Čuden Edo s časom 8'47"00 in da je postavil novi rekord s časom 8'18"02. Gledalci so bili navdušeni, zlasti mlajši, in hodili so mu čestitati.

Nato je bil start motorjev do 350 ccm. Kljub temu, da so na štartnem mestu stali motorji znamke BMW, Horex, ILO in sploh znani specialni športni motorji, ter da so bili gledalci prepričani, da bo eden izmed teh motorjev zmagal, jim je tudi Sterle pripravil presenečenje. To presenečenje je bilo toliko večje, ker je na cilj pridrvel prvi in to s serijskim motorjem SGS 250 ccm, predelanim za tekmovanja. Prireditelj je moral ponovno objaviti, da je rekord proge, ki ga je postavil Bukovec, ponovno porušen in da je novi rekord proge izboljšal za 1"02" (8'17"00).

In na zaključku dirke še eno presenečenje. Sterle je z istim motorjem v razredu do 500 ccm zmagal in izboljšal lastni rekord proge. Novi absolutni rekord tekmovalne proge v Sentvidu pri Stični, ki ga ima Sterle je 8'14"00.

Ocena prireditve: Udeležba dobra, gledalci disciplinirani. Odnos prireditelja do tekmovalcev slab.

Zanimivosti

HLADILNIKI

Statistika se ukvarja z najrazličnejšimi stvarmi. Zna tudi odgovoriti na vsa vprašanja, ki so povezana s številskimi. Tako je ugotovila, da pride v ZDA na vsakih 100 gospodinjstev 92 hladilnikov, na Švedskem 84, v Šviciji 22, na Danskem 15, v Franciji 13, Avstriji 7 in na Nizozemskem 4. Koliko hladilnikov pride na 100 družin pri nas, tega pa ne ve...

VSE LETO ZAMRZNJENA JEZERA V Šviciji je v visokih gorah več jezer, ki so vse leto zamrznjena. Švicarji so ta naravni pojav zelo dobro izkoristili — pričeli so jih uporabljati kot hladilnike. V tesno zaprtih posodah iz plastične mase so za poskus spravili pod ledom hrano, ki se je zelo dobro ohranila...

KAJ PIJEJO LJUDJE NA VZHODU?

Vsi vemo, da sta pri nas v posebni časti vino in žganje, dočim Nemci bolj pijejo pivo, Angleži pa whisky. Narodi na Bližnjem in Daljnem vzhodu pa se navdušujejo za druge pijače. Orientalcem je naš alkohol tuj. Mohamed ga je svojim vernikom prepovedal, zato pa se je skoraj po vsem mohamedanskem svetu udomaćila kava kot prava narodna pijača.

V Indiji, kot tudi po vsej jugovzhodni Aziji, prebivalstvo najbolj cenijo pijačo toddy ali tari. Je to sok raznih vrst palm. Sok vsebuje sladkor. Čim zavre, je uporaben. V mnogih krajih Afrike varijo domačini iz raznih vrst prosa pivu podobno pijačo. Pravi jo pombe. Je kislastega okusa, deluje omamljivo. Brez pombe med zamorci ni slavlja.

KOLENDAR
Sobota, 12. septembra — Silvin Nedelja, 13. septembra — Filip Ponedeljek, 14. sept. — Jelenko Torek, 15. septembra — Nikodem Sreda, 16. septembra — Ljudmila Četrtek, 17. sept. — Franciška Petek, 18. septembra — Irena

GIBANJE PREBIVALSTVA DRAGA
Rodila je Lipovec Albina iz Podplanine 5 — dečka Marjana.

KOSTEL
Umrila je Briški Uršula, roj. Piškur, preužitkarica iz Banja loka 6, stara 83 let.

SODRAŽICA
Umrila je Prijatelj Neža, roj. Vesel iz Zamosteca 60, stara 81 let.

VELIKE LAŠČE
Rodile so: Petrič Stanislava, gostilničarka iz Ortneka 2 — deklico Franco, Hitj Angela, gospodinja iz Velikega Osolnika — deklico Darjo in Pirc Anica, gospodinja iz Velikih Lašč 39 — dečka Igorja.
Umril so: Peček Jože, izdelovalec lesne galanterije iz Male Slevice, star 31 let, Prijatelj Marija, gospodinja iz Velikih Lašč 13, stara 63 let, Rigler Franc, soc. podpiranec iz Žage 5, star 77 let in ina. Kosler Oskar, iz Ortneka — Dule, star 61 let.

KOČEVJE
Poročili so se: Ožbolt Franc, nočni čuvaj iz Štalcarjev 11, star 37 let in Turk Antonija, gospodinja iz Rogatega hriba, stara 37 let, Vesel Ciril, ključavničar iz Kočevja, Trg svobode 43/a, star 20 let in Jankovič Nada, delavka iz Livolda 56, stara 21 let.

Rodile so: Poloma 8 — dečka Branka, Intihar Angela, delavka iz Mlake 5 — dečka Alojza, Urh Marija, gospodinja iz Kočevja, Trg 3. oktobra 5 — dečka Rudolfa, Cimprič Marija, službenka iz Slovenske vasi 38 — dečka Marjana, Miklič Marija, delavka iz Kočevja Rudnik 24 — dečka Franca in Slemar Marija, gospodinja iz Kočevja, Reška cesta 13 — deklico Olgo.
Umril je Pičulin Anton, osebni upokojenec iz Šalke vasi 57, star 78 let.

DEŽURNE TRGOVINE
Dežurno službo imajo: v soboto, 12. septembra od 7. do 12. in od 16. do 18. ure trgovina »Oskrbra«, Ulica Jožeta Šeška. V soboto, 18. septembra, ob istem času, ima dežurno službo trgovina »Potrošnik«, Reška cesta.

KINO
JADRAN, Kočevje: od 11. do 13. septembra francoski barvni v. stavisim film »Brez družine«; 16. in 17. septembra jugoslovanski barvni film »Od Schwarzwal. da do Črnega morja« in od 18. do 20. septembra ameriški barvni cinemascopski film »Sedem nevest za bratove«.
SVOBODA, Rudnik: 12. in 13. sept. mehiški film »Serenada v Mehiki«; 19. in 20. septembra sovjetski film »Človek se je rodil«.
VELIKE LAŠČE: 12. in 13. sept. ameriški film »Konté Maxe«; 19. in 20. septembra sovjetski barv. film »Novoletni oles«.
KOČEVSKA REKA: 12. in 13. sept. angleški barvni film »Lepo je biti mlad«; 16. septembra ameriški film »Na robu pločnika« in 19. in 20. septembra ameriški barvni film »Vzhodno od raja«.
RIBNICA: 12. in 13. septembra sov. barvni film »Vasa Željeznova«; 19. in 20. septembra nemški barv. film »Ni prostora za divje živali«.
SODRAŽICA: 12. in 13. septembra ameriški barvni film »Prišel je

Partizanski oddelek z minometom na položaju

Po slavnih poteh Cankarjeve brigade

Poročali smo že, da bo v nedeljo, 13. septembra na Lapinjah, v kraju med Rajndolom in Lazani, veliko partizansko slavo. Tu je bila pred 17. leti ustanovljena Cankarjeva brigada. Proslava se bo začela ob 10. uri dopoldne s programom, popoldne pa bo veselo partizansko rajanje. S področja Kočevske Reke bodo vozili posebni avtobusi, s Kočevja pa trije toovrni avtomobili, ki odpeljejo ob 9. uri izpred avtobusne postaje. Za udeležence iz območja Stare cerkve, pa je odhod pol ure prej in s cer iz Stare cerkve. Bori Cankarjeve brigade in drugi! Udeležite se tepega partizanskega snidenja!

municije ter okrog 500 mrtvih in ranjenih. Kmalu po borbah na Prekrižu, so borci Cankarjeve napadli postojanko Pleterje. Tri dni je trajala borba. V jutru četrtega dne je prišla oblegancem na pomoč rezerva s tanki in topovi, ki pa je lahko rešila le še nekaj desetih poraženih fašistov. 3. marca 1943 so Cankarjeva, Tomšičeva in XVIII. proletarska brigada napadli Metliko, kjer je bilo nad 3000 sovražnikov vojakov. Borba je trajala do zore, nakar so se partizani umaknili. Dalje so sledile borbe Cankarjeve brigade v dolini Krke, v Dolenji vasi, Jelenovem žlebu, napad na nemško letališče pri Brežicah, pri osvoboditvi Žužemberka, pri likvidaciji nemške postojanke Boštajn in drugje. Po nemški ofenzivi se je brigada vrnila na komunikacije Ribnica-Kočevje, kjer je zadajala sovražniku težke izgube. Od tu je šla Cankarjeva brigada v akcijo na Štampetov most in ga porušila. Sledilo je uničenje sovražne postojanke Trebnje. Iz Trebnje je šla brigada preko Kolpe, kjer je v sodelovanju s hrvaškimi partizani po tridnevni borbi popolnoma likvidirala ustaško postojanko v Bosiljviški lok. V poletju 1944 je brigada likvidirala nemško postojanko Polšnik, kjer je pobila 40 nemških orožnikov.

V vročih dneh avgusta 1942 je okrog 80.000 Italijanov vrdlo na Kočevsko z namenom, da uničijo partizane, predvsem pa politično in vojaško vodstvo, ki se je tedaj nahajalo v mogočih gozdovih kočevskega Roga.

Prebivalstvo je zbežalo v gozdove, da bi si rešilo vsaj golo življenje. Okupator je oropal domove in požgal vasi: vsa Kočevska je bila le morje plamenov. Starčke z ženami in otroki je polovil in pobil s puškinnimi koptili ali pa jih je odvedel v zapore in internacijo. Po sklenitvi obroča na Rogu se je hvalil na vsa usta, da je uničil zadnjega partizana.

Po končani italijanski ofenzivi so se zbrali borci kočevskega in belokranjskega bataljona in se 16. septembra 1942 združili v brigado Ivana Cankarja, da bi pričeli združeni še uspešnejši boj proti fašističnim osvajačem.

Prvo srečanje s fašisti so imeli

Cankarjevci pri Kočarjih, kjer so se Italijani po enournem boju vdalili. Brigada je zaplenila precej materiala in nekaj orožja, med drugim tudi strojnico Fiat.

Drugo večjo akcijo je napravila Cankarjeva brigada skupno s XIII. proletersko brigado na postojanko Suhor, ki je veljala za izhodišče akcij proti partizanskim enitvam na področju Gorjancev. Z nenadnim vdorom je bil sovražnik v postojanki demoraliziran. Italijani in belogardisti so se utrdili v župnišču, šoli in cerkvi, toda proti jutru so se morali predati. Sovražnik je imel mnogo mrtvih, ranjenih in ujetih. Zaplenjena je bila mnogo materiala, orožja in municije.

Po Suhorju si je brigada zadala nalogo likvidirati ustaško gnezdo Krašiči. Akcija je uspela. Postojanka je bila porušena, sovražnik pa razkropljen.

S Hrvaške se je brigada vrnila na Dolenjsko ter skupaj z Gubvevo brigado likvidirala postojanko Tržišče in Krmelj. Brigada je neprestano rušila progo Mirna-Trebnje in v razbitih vlakih zaplenila mnogo materiala.

V prvih dneh leta 1943. je likvidirala fašistično-belogardistično gnezdo Prinsko. Nekaj dni pozneje je brigada srečala močno italijansko skupino pri Prekrižu, ko je hotela razbiti hrvaško partizansko enico. Udarili so Lahom v hrbet. Vsa sovražna kolona, ki je štela nekaj tisoč vojakov s topovi in tanki, je bila popolnoma razbita. Na bojišču je pustila velike količine orožja in municije.

Obisk pri lončarju Pogorelcu

Našel sem ga sredi največjega dela. Sedel je za lončarskim kolovratom, ga poganjal z nogo in spretno oblikoval velik cvetlični lonec. Bil je bos, rokave je imel visoko zavahane, hlače na debelo zamazane z ilovico.

»Dober dan, mojster! Lončarite?«
»Ahm, moram.« Kolovrat je nepretrgoma teklen, stene lonca so se počasi dvigale, spreminjale obliko, zunanja stran je bila vedno bolj gladka. V desetih minutah je bilo vse gotovo... S prstom je še napravil luknjo v dno, vzel košček žice, odrezal lonec od podstavka in ga položil na polico k drugim.

Pogorelec Franc iz Dolenje vasi je menda eden zelo redkih, ki v naših krajih še opravljajo lončarsko obrt. Z njo se ukvarja že vse življenje.

»Ali imate sedaj mnogo dela?« — Vprašanje je bilo odveč, ker sem

po vsej delavnici in pred hišo opazil velike skladownice cvetličnih loncev, večjih in manjših.

»Oh, veliko! Za tri vrtnarje, dva kočevski in eno ribniško, moram napraviti cvetlične lonce. Mislim, da jih bo okrog 6000. Lansko leto sem jih napravil še več, 10.000, vendar so bili tisti manjši. Ti, ki jih delam sedaj, so za zgornjem koncu široki 16—35 cm...«

Njegova žena je sedela na stolčku, pred seboj pa je imela na posebnem stojalu več kvadrov gline in jo s srpom obrezovala. Rezala je tanke rezine in trebala iz njih kamenčke in druge smeti.

»Gline dobim iz Ribniške opekarne (boljšo z Rudnika v Kočevju), ker pa je za opekarno vse dobro, moram prej vso gline očistiti. To dela žena, za njo pa jo pregnetem še sam. Če je v glini le majhen kamenček, je posoda zanič.«

»Kako, da se ukvarjate s tem delom?«

»Kaj vem. Veselje imam do tega dela! Mislim, da bo tudi moj sin lončar, pa je preveč neučakan... Za to delo pa je treba imeti mirno kri in roko. Če je človek le malo razburjen, ne bo napravil nič.«

Vzel je kepico gline, me pogledal in v minuti, dveh je iz nje nastala lepa piščalka.

»Pozimi sem za »Dom« v Ljubljani napravil 2000 igračk.«

»Delate zdaj še kaj drugega razen loncev?«

»Še tega je preveč. Že od pomladi delam, pa bom komaj opravil vsa naročila... Pri tem delu mora biti človek čisto trezen. Če je samo malo alkohola, pa ne gre... Včasih se počutim kot šofer; prav tako delam kot on: nogo so zaposlene, roke, glava mora misliti le premaknem se nikamor. Ko bom opravil to delo, moram napraviti...«

(Nadalj. na 4. strani)

Krompir za ozimnico

Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje vabi trgovska podjetja, gostinske obrate, restavracije ter podobne večje potrošnike krompirja, da čimprej prigrasijo svoje potrebe po krompirju za ozimnico. KGP krompirja ne bo vskladiščilo za kasnejšo prodajo.

Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje

— * —

Prodaj motorno kolo znamke »Roler-Puchs«, novejšega tipa. Vprašati na upravi »Novice«.

NOVICE POSREDUJEJO

Prosim Vas, da objavite, kje dobiti podatke za rojstva, poroke in smrti državljanov in za katere prebivalce objavljate. Za nekatere objavljate tako, včasih pa šele po nekaj mesecih. Ali objavljate podatke, ki Vam jih pošiljajo posamezni dopisniki za to rubriko?

Z. R. Maribor

Podatke o gibanju prebivalstva nam z dovoljenjem višjih organov pošiljajo matični uradi: Kočevje, Kočevska Reka, Kostel, Oslinica, Dolenja vas, Ribnica, Sodražica, Loški potok, Draga, Velike Lašče in Dobropolje. V tej rubriki objavljamo samo podatke, ki nam jih ti uradi pisмено sporočijo. Za rojstva, poroke in smrti, ki se dogodijo izven območja teh uradov, zveemo šele kasneje, ker bolnišnice, porodnišnice in drugi matični uradi poročajo uradom, kjer so ti državljani stalno naseljeni šele konec meseca.

S tovarišem, ki je bil tudi partizan se ne moreva zediniti, katero partizansko ime je imel Mirko Bračič in katera je bila po številu Bračičeva brigada. Tovariš trdi, da so ga imenovali Miran, jaz pa vem, da smo mu rekli Bračič.

P. J. Kočevje

Obadva imata prav, kajti Bračič je imel dva imena, Bračič in Miran. Po številu je bila Bračičeva brigada 15.

Sam Potočan pa me zanima kaj več o pisatelju Antonu Debeljaku, ki je bil rojen v Loškem potoku.

T. N. Loški potok

Anton Debeljak je bil rojen l. 1887 v Šegovi vasi, umrl pa je l. 1952 v Lovranu. Študiral je romanistiko na Dunaju in Parizu, 1923 pa je doktoriral v Ljubljani. Pisal je pesmi in povesti in jih največ objavljaval v taktirnih literarnih listih. Veliko je tudi prevajal, predvsem iz francošine.

Zasledujem Vašo rubriko »Kot žrtve ste padli« in se zelo čudim, zakaj ne objavite tudi podatke o Košorokovih iz Sinovice 15, kjer je padlo več bratov in je bil ubit njihov oče. Posebno se čudim, ker ste o drugih, ki niso bili na strani NOB, že pisali. Če nimate namena objaviti podatke o teh žrtvah, me prosim obvestite. Če pa rabite podatke, se obrnite na mene ali mojega brata.

P. K. oficir, Ljubljana

Podatke za omenjeno rubriko nam pošiljajo krajevni in občinski odbori Zveze borcev in samj teh podatkov ne zbiramo, niti podatke ne sprejemamo od posameznih oseb. Dolžnost vseh odborov je, da podatke pred objavo temeljito preverijo.

V tisku je dostikrat nepotrebnih črk, posebno pri sklanjavi ženskih priimkov. Veliko lepše in pravilneje je, če se na primer napiše: umrla je Neža Tekavec, kot pa Vi pišete, umrla je Neža Tekavčičeva. Kaj menite?

S. J. Predgrad 22

Pri pregibanju imen in priimkov za ženske osebe velja pravilo, da se ti pregibajo, če imajo žensko obliko na -a, če imajo moško pa ne. Na primer: za Marijo Štupico, za Zofko Kveder. Če pa rabimo moški priimek brez imena, tedaj pa dobi obrazilo -ova, oziroma -eva, Tekavčičeva.

IZ NAŠIH KRAJEV

Zadružni svet v Dobropolju

Preteklo nedeljo je bilo v Dobropolju zasedanje zadružnega sveta, na katerem so razpravljali o prejšnji in prihodnji setvi. Pšenica — sejali so italijansko sorto — je bila srednje dobra. Pri prihodnji setvi bodo sejali več helkorna, sampastore in tasilo (59 kmetom je bilo dovoljeno, da še naprej sejejo salto, ker je pri njih dobro obrodila). Povprečno je dala pšenica, ki so jo sejali v kooperaciji, 20 stotov na ha.

Ná zadružnem posestvu bodo tudi pričeli kmalu s kopanjem krompirja, ki dobro kaže. Vendar je slabši od lanskega. Računajo, da ga bo največ 20 stotov na ha. — Hibridne koruze so posejali 16—18 ha in sedaj lepo kaže. Toda vprašanje je, če bo dozorela. Ponekod je na vsakem steblo po več storžev, ki so vsi veliko večji od navadne korusa.

Poleg teh kooperacijskih kultur so posejali tudi deteljo, ječmen itd. Tudi prihodnje leto bodo vključili vse te kulture v poqodbeno sodelovanje, vendar vse na večjih površinah. Sklenili so tudi, da morajo v kooperacijo vključiti čim več travnikov in mlado plemensko živino.

Razen poljedelskega proizvodnega plana za leto 1959—1960, so na zasedanju zadružnega sveta sprejeli tudi investicijski plan. Udeležili se bodo investicijskega natečaja za gradnjo hleva za 200 glav živine. Elaborat za hlev je že izdelan, potrebovali pa bodo 16.600.000 din. Poleg tega posojila bodo najeli tudi okrog osem milijonov din kredita za nakup živine.

Dobropoljski kraji so znani po dobro razviti živinoreji, ki ima pri njih lepe pogoje. Kmetje zelo radi sklepajo z zadruqo pogodbe za vzrejo mlade živine. V zadnjem času je zadruga sklenila že 68 pogodb in računajo, da jih bodo do konca leta še več.

Na izkušnjah letošnje kooperacije

KJE POPIJEJO NAJVEČ MLEKA?

Povprečno popije vsak Norvežan letno 250 litrov mleka, takoj za njimi so Švicarji, ki ga popijejo 230 litrov. Kanadčani ga popijejo 190 litrov, Amerikanci 175, Angleži 150 litrov itd.

Preureditev »Prehrane«

»Trgopromet« Kočevje vlaga precejšnja sredstva za izboljšanje in sodobno ureditev trgovskih lokalov v Kočevju. Tako bodo verjetno še v tem mesecu odprli novo trgovino v sodobno urejenem trgovskem lokalu na Rudniku. S tem bo prebivalcem rudniškega naselja in ostalim potrošnikom zelo ustrezno.

Poleg te trgovine, bo »Trgopromet« v tem letu preuredil oziroma adaptiral trgovski lokal trgovine »Prehrana«, ki bo zasregel po preureditvi tudi prostore dosedanje trgovine »Tekstil«. Omenjena trgovina se bo premestila v trgovski lokal v samskem bloku.

S preureditvenimi deli trgovine »Prehrana« bodo začeli 15. septembra in bodo s tem dnevom v trgovini prenehali z delom. Potrošniki zaradi tega ne bodo prizadeti, ker se bo kolektiv te trgovine za čas preureditvenih del namestil v ostalih trgovinah, v glavnem v trgovini »Preskrba«. Sicer pa se bodo potrošniki med tem časom lahko oskr-

SAM SI JE VZEL ŽIVLJENJE

V soboto, 5. sept. si je v Sušjah pri Ribnici sam vzel življenje 44-letni Anton Ambrožič, družinski oče in kmet. Ambrožič je bil verjetno v zadnjih dneh duševno neuravnovešen. Usodnega dne se je v jutranjih urah obesil v domači drvarnici. Kljub temu, da so ga domači kmalu našli, je bil že mrtev.

V Ribnici se pripravljajo na festival, ki bo predvidoma še ta mesec. Na sliki: pogled na središče Ribnice

Nesreča na ribniški postaji

Kakor običajno, je prišel v soboto, 5. septembra k jutranjemu vlaku, da bi oddal in sprejel pošto na železniško postajo v Ribnici pismo- noša Anton I. doma iz Brega pri Ribnici. Potniški vlak iz Ljubljane je čakal ob tretjem tiru, kamor je vlak običajno prihajal. Ker pa so bili na tem tiru vagoni, je prometnik usmeril prihajajoči vlak na drugi tir. Pismo noša Anton I. tega verjetno ni opazil in tako je prihajajoči stroj zadel poštnej vozček, ki je Antona odbil pod stroj. Pod lokomotivo je obšel z hudimi po-

škodbami. Ponesrečenca so hitro nudili pomoč. Da so ga lahko rešili izpod lokomotive, so morali odkopat gramoz pod pragi. Zdravniška pomoč je bila zelo hitro na kraju nesreče. Poškodovanca so odpeljali v bolnišnico.

Obisk pri lončarju Pogorelcu

(Nadalj. s 3. strani)
viti nekaj primerkov za ribniški etnografski muzej...«

»Slišal sem, da ste dali veliko svojih izdelkov tudi v ljubljanski etnografski muzej.«
»Da, Saj sem še sam pomagal razpostavljati. V posebnem oddelku smo trije lončarji: gorenjski, notranjski in dolenski... Glej, tele slike so mi poslali, ko so me slikali pri delu.«
Zopet je sedel za kolovrat in njegove roke so čudno hitro oblikovale

KOT ŽRTVE STE PADLI V BORBI ZA NAS

ŠTEVILNE SO BILE ŽRTVE, KI SO JIH NAŠI KRAJI DALI ZA SVOBODO IN BOLJŠE ŽIVLJENJE. PRI OBČUJEMO NJIHOVE KRATKE ŽIVLJENJEPEJE V POČASTITEV NJIHOVEGA SPOMINA

NEŽKA KOVAČ
Doma je bila iz Starega Kota. Bila je preudarna žena in skrbna gospodinja. Kakor vsi vaščani Starega Kota je tudi ona sodelovala pri zbiranju hrane in ostalega za partizansko vojsko. Italijani so jo aretirali in internirali najprej na Rabu, kasneje pa v Gonarsu. Zardj lakote je umrla v januarju 1943, ko je imela 44 let.

ANTON PAJNIC
Rojen je bil na Pleščih, na Hrvatskem, v kmečki družini. Po končani osnovni šoli je delal doma na kmetiji. Ko mu je bilo 27 let je odšel za kruhom v Francijo. Tu je bil 6 let. Leta 1937 se je zaposlil kot gozdni delavec v Golenici, kjer je imel tudi hišico in nekaj zemlje. Zaradi sodelovanja s partizani, so ga Italijani internirali v Padovo 8. julija 1942. Po kapitulaciji Italije je vstopil v NOV, kjer je bil proti koncu leta 1944 v neki borbi z ustaši ranjen. Obležal je na bojišču, kjer so ga zajeli ustaši, toda kmalu so ga osvobodili partizani. Poslali so ga domov, kjer je po nekaj mesecih umrl. Zapustil je ženo in troje otrok.

IVAN POJE
Rojen je bil 12. V. 1909 v Srednji vasi v delavski družini. Po končani osnovni šoli je delal doma na posestvu in kot gozdni delavec. Ko so prišli partizani, je zanje zbiral obleko, hrano in druge stvari. Italijani so ga ustrelili ob času ofenzive 5. VIII. 1942 na robu gozda med Drago in Srednjo vasjo.

FRANČIŠKA MIKLIČ
Mikličeva je bila doma iz Starega Kota. Ko so prišli v njihov kraj partizani, je zbirala za njih hrano in tudi sama veliko prispevala. Obveščala je partizane kje se nahaja sovražnik. Zaradi sodelova-

nja s partizani je morala umreti ko ji je bilo 43 let. Doma je ostala dvoje otrok in mati, katere so potem Italijani vse tri internirali na Rabu in Gonarsu.

JOŽE MAVRIN
Rodil se je 17. III. 1874 v Novem Kotu v družini malega kmeta. Mladost je preživel v Ameriki. Po dolgih letih se je vrnil domov. Tako je dočkal vojno doma. Okupator je tudi njega smatral nevaneega za fašistični režim, zato so ga internirali na Rabu. Tam je zaradi lakote umrl 17. decembra 1942.

SLAVKO URH
Doma je bil iz Črnega potoka, kjer je bil rojen v družini kovača leta 1909. Po zgodnji očetovi smrti, se je tudi sam posvetil kovaški obrti. Ko so leta 1942 v ta kraj prišli partizani, je tudi Slavko začel sodelovati z njimi: prenašal je hrano in razni vojaški material, hodil na stražo, obveščal partizane o premikanju italijanskih čet itd. Za njegovo dejavnost so zvedeli Italijani ter ga internirali na Rabu. Po kapitulaciji Italije je takoj vstopil v NOV. Padel je nekje v Rogu v času nemške ofenzive.

FRANC KOVAČ
Kovač je bil doma iz Trave, kjer se je rodil v kmečki družini 24. novembra 1908. Po končani osnovni šoli je delal na kmetiji svojih staršev. Ko mu je bilo 27 let si je ustvaril družino, katero je preživljal kot gozdni delavec. Ko se je v tem kraju začelo narodnoosvobodilno gibanje, je takoj pomagal partizanom s hrano, obleko, vozil vojni material. Zaradi sodelovanja s partizani so ga Italijani 3. avgusta 1942 internirali na Rabu, kjer je od lakote 29. novembra 1942 umrl. Zapustil je ženo in dvoje otrok.

ALKOHOL BOTOVAL NEZGODI
V noči od 7. na 8. septembra je popival v gostilni v Zimaricah T. A. iz Zimaric skupno s P. M. iz Beneške strme. Zjutraj, kmalu po 6. uri, je omenjeni T. A. vzel motorno kolo »Panonija«, last njegovega kolege P. M. brez njegove vednosti, ki je bilo pred gostilno, kjer sta se nahajala. Voznik je bil vinjen, zato je nesigurno vozil skozi vasi Zimarice, Sodražico in Zamostec proti Vinicam. Malo je manjkalo, da ni prišlo do karambola z voznikom osebnega avtomobila Janeza Pakiža iz Zamostca. Ko se je pripeljal do Lovšinove hiše na Vinicah, je na ovinku izgubil oblast nad vozilom in padel. Padec je bil hud, saj se je na tleh še trikrat obrnil in se huje poškodoval. Materialna škoda je povzročena tudi na motornemu kolesu. Ponesrečenca so hitro nudili zdravniško pomoč.

Voznik T. A. ni imel vozniškega niti prometnega dovoljenja. Spet novo opozorilo, da ne vozi v vinjenem stanju, kar ima za posledice, da si nerazsoden in si upaš tudi to kar si je dovolil T. A.

Izdaja in tiska ČZP »Kočevski tisk« v Kočevju. Urejuje uredniški odbor — Odgovorni ured. Matija Cetinski — Uredništvo in uprava v Kočevju, Ljubljanska cesta 14a, telefon 3-89. Naročnina je din 400.—, polletna din 200.— in je plačljiva v naprej. Za inozemstvo je din 800.— oz. 2,5 ameriškega dolarja. Tekoči račun 600-713 1-265

prj KB, podružnica za Kočevje. — Poštnina plačana v gotovini.

Velika zmaga na Turjaku

Sam se že plazil pod linami, usložen kot volk, in se pritiska ob zid. Mi zadržujemo dih: morda bo iz temne odprtine line nad njim siknila ročna bomba?!

Nič! Vse je tiho! Le naši živci so napeti, in kadar se skotala kamenček z obzidja, sunkovito obstanemo in prisluškujemo. »Truummm!...«
»Bomba! Nekaj metrov vstran. V hipu sem na tleh. Vrsta ob zidu se lomi. Gola sreča. Nihče ni ranjen. Kaže, da je bila le »paradajzerica.«
»Hitro na stolp! Mitraljerci naprej!« kriči komisar.
Sedaj je že tako vseeno. Zavohali so nas! Naš strojničar že leži na porušnem zidu stolpa, noge mu na pol vise v globino in odgovarja...
Čez njega rinejo borci, se spodtikajo, love ravnotežje in skačejo k stopnicam na podstrešje.
Spet bomba! Tik ležečega strojničarja. K sreči je strop na pol razrušen in bomba zdrse skozi v klet. Vijoličast plamen sikne skozi strop in ogromen curek dima obsije strojničarja. Skladišče s strelivom se je vnelo!... Nič hudega. Ogenj

malu pojenja, ležeči fant se ne zgame in mirno strelja...
Čez njega se že plazí komandant Krtina, nizek in gibčen možakar. S svojo skupino telovadi po strešnem tramovju in po robu strehe proti desnemu stolpu. Še tega je treba zasesti, pa smo na konju!
Medtem pod obzidjem spet pokajo bombe. Vrsta ob zidu se zopet trga, umika in se zaganja naprej. Iz gradu že zaori kriki belih: »Juriš, juriš!«
Krtina prodira naprej. Lepo ga je videti, kako telovadi po strehi. Že ga dohiti Ivko in skupaj izgine skozi luknjo v strehi, ki jo je prebila granata. Zdrknila sta v krožni hodnik, ki vodi k desnemu stolpu. Tam je večja skupina belčkov. Že se vna v boj. Beli so presenečeni, niso vajeni take drznosti. Kaže, da jim je vroče pri srcu. Nenadoma potihne streljanje. Skozi gornjo lino desnega stolpa pokuka glava. Prepoznam jo. To je naš Malnarič!
»Hura! Predali so se!« kriči. »Petdeset jih je.«
Toda kako do njih. Malnariču je

treba poslati okrepitev! Belčke pa spraviti na varno...
Medtem nam odvrne pozornost: drug prizor: V levem stolpu g-e slabo. Iz notranjih sob bijejo razkačeni strojničarji belih. Mladi Atim se zaganja proti njim.
»Nikar, pazi!« mu vpijemo.
Toda že je prepozno. Kot podsekkan se zruši in omahne čez obzidje. Komaj ga ujamejo v roke. Odneso ga na pol živega. Ne bo dolgo... Fant je tretji, najmlajši brat. Vsi trije so padli v partizanih. In zopet presenečenje, ki ni bilo v Duletovem načrtu:
V kleti se je ponovno vžgalo strelivo in ogromni plameni so pričeli obilovozati zidove levega stolpa. Strojničar se umika. Strop se ruši in zgrmi v žareče brezno. Ves stolp je v plamenih...
Našim v desnem stolpu je odrezan povratek! Mar naj poskačejo v globino? Čez goreči stolp ne morejo. Sedaj je vse na tehtnici.
Vrsto pod stolpom so nenadoma obsuli z bombami. Zagrnili so jo oblaki prahu in dima. Kriki! In že se izvihejo iz dima blede in okr-

vavljeni obrazi. Kri jim curlja čez lica, nekaterim zaliva očesno votlino, da nemočni krilljo z rokami po zraku.
V hipu vse sili nazaj. Vsi tičejo v zavetje požganega bunkerja ob vnožju gradu. In tovariši, ki so ostali v desnem stolpu? Naj jih pustimo? Zbegani smo, sleherni omahuje. Naj bi sedaj izpadli beli! Pomedli bi nas izpred obzidja...
V to zmedo, ječanje ranjencev in krikov komandirjev, plane miren, hladnokrven glas. Skoraj očetovsko, karajoče zvone besede in udarjajo v možgane, kličejo razumu. Duletov glas je in zdí se mi, da sprahuje: Kaj je, fantje, z vami? Menda vas niso ugnali, vas... ki ste tolikokrat zgrabili črnega hudica za roge! Nič še ni izgubljenega! Le mirno kri...
V resnici pa je samo dejal: »Tovariši, ki ste ranjeni, pojdite v vas! Ostali nazaj!«
Povsem mirno in brez razburjenja so zvenele besede. In že nam je vili v srca novo misel, rešilno misel:
»Lestev! Hitro lestev, da se povežemo s tovariši na desnem stolpu!«
Tako je! Ne smemo jih pustiti! Fantje se že plazijo nazaj k obzidju z lestvami. Tik mimo žrel, mimo lin vodi pot. Prav ob njih jih prislanjajo na obzidje in vežejo

drugo nad drugo. Stvar je že dolga. Borci se že minil preplah in še bolj trmoglavo so se zagrizli v delo. Malnarič je vrzel vrv od zgoraj in lestve so povezane.
»Najprvo naj se spuste oni, ki so se predali!«
Drug za drugim se spuščajo. Že jih ženemo v vas in navežemo na dolgo vrv.
Medtem spet prično padati bombe iz lin. Kako zamašiti te pošastne gobce?
»Hajde, minerci. Eksploziv na palice, pa porini v line!« ukazuje Dule.
Storjeno! Line umolknejo, borci se vzpenjajo na stolp, od tam prodirajo v sobo. Mitraljerci norijo. Naprej! Naprej!
Boj se vna v notranjosti gradu. Bitka je dobljena...
Kmalu nastane med belimi preplah. Iz raznih lin se že oglašajo prošnje, naj ne streljamo, češ da se bodo podali.
Dule jim nič prav ne verjame... Naše čete že od vseh strani prodirajo pod obzidje. Precej se jih muči s havbico, da napravijo prostor našemu tanku. In še je zastavljena pot s kmečkimi vozovi. Jekle na pošast pa se vzpne nanje in jih drobi na drobne kose. Brzi dalje pred sama vrata gradu in nameri nanje topovsko cev.

(Konec prihodnjic)